

ПАМ'ЯТІ МІХЕЄВА

Іван Васильович...¹
 В тумані мої очі.
 В тумані скорбних і гарячих сліз.
 Ми плавали з тобою
 Дні і ночі,
 В простори несучи крилату вість.

Ударники, поети, журналісти
 З тобою вилітали
 В сонячний простор,
 Щоб завмирать,
 Коли зухвалим свистом
 Збирався вітер
 Заглушить мотор.

Та де йому!
 Він навмання, в натузі
 Безсило рвався, з люті та жалю.
 Стальних гвинтів,
 Людської сили друзів
 Ні тучі, ні бурани не заллють.

І... цей жахливий випадок...
 Зухвалий
 Не брав тебе ні вітер... ні буран...
 Як ми пишалися,
 Як милувались
 Твоїм спокоєм сталим,
 Любий капітан...

І сам ти так захоплено і ніжно
 Включався серцем
 В буряний польот.

¹ Іван Васильович Міхеєв — льотчик агітескадрилі ім. М. Горького. Героїчно загинув під час катастрофи, яка сталася з літаком „Максим Горький“ 18 травня 1935 р. в Москві.

Ні, не забудь мені
Щасливої усмішки
Побідника подоланих висот.

Ще могутніш
Повітрофлот наш буде.
Ми велетень збудуєм не один.
Та пам'яті про тебе не остудим...
Іван Васильович... Такіі люди
Дорожчі від коштовніших машин.

З російської переклав Т. М.

П'ЯТЬ ГОДИН

Ш К І Ц

В дитячому будинку ми блукали довгими коридорами. Ми не знали, що робити, до чого прикласти руки. Зате, коли годинник у залі видзвонював улюблене і довго очікуване нами „п'ять“, ми ставали життєрадісними.

Рівно о п'ятій годині виходила з своєї кімнати завідувачка й урочисто відмикала піаніно.

Тоді вона підходила до Ніни, брала її за руку і, підводячи до інструмента, тепло казала:

— Сідай, Ніно, пограй трошки... А ви послухайте! — зверталась вона до нас, хоч у цьому не було найменшої потреби, бо ми вже й так юрбилися навколо інструмента й нетерпляче чекали Ніниної гри.

Ніна починала грати, і тоді ми почували себе найщасливішими в світі. Забувши все, ми жадібно слухали, боячись пропустити хоч один звук.

Всім нам було найбільше по дванадцять років, ніхто з нас не мав батьків і нам доводилося жити в стінах дитячого будинку.

Ніні ще не було десяти. Маленька, з сірими, завжди широко розкритими оченятами, вона робила наше життя щасливим. Вона грала якісь бравурні марші, довгі ліричні сонати, а ми нишкли перед цією дивовижною силою музики. Напевне Ніна часто помилялася, грала примітивно, але ми нічого цього не помічали. В її грі ми бачили недосяжну майстерність і якусь незрозумілу для нас силу.

Я любив Ніну, любив її скромні, сіренькі оченята, а ще більше її руки, що, бігаючи по клавішах піаніно, народжували ще невідоме нам життя.

Я б уже давно втік з дитячого будинку, але коли згадував, що більше не почую Ніниної гри, — кидав цю недоречну думку. І знов тяглися дні, і знов приходило улюблене „п'ять“.

Надійшла марудна осінь, і в будинку стало мов поночі. Дрижали шибки, дощ тонкими цівками води хльоскав по них. Від цього в кімнаті було дуже непривітно і сумно.

Не було чого їсти, і нам довелося позбавити себе щастя слухати гру маленької Ніни,— піаніно вивезли одного ранку, коли ми ще спали.

Дитячий будинок більше не бачив і мене...

* * *

Сніг не любить квітневого сонця. Він зникає, оголюючи важку землю, щоб знову з'явитись у грудні. На вулицях хлопчачи вже грали в мідяки, а бруньки дерев набрякали повнокривною весною.

У рожевому світанку дрижав ранок, і коли я виходив на вулицю, мене стрічала симфонія гудків, симфонія сили і пристрастей. Мої м'язи стають стальними, я відчуваю, як у моєму тілі розливається гаряча, напружена кров, і я вже не можу спокійно йти.

Я біжу, а мені вклоняються віти дерев, я біжу, а під моїми м'язистими ногами вгинається асфальт і гудить, гудить, гудить...

Назустріч мені виходить величне сонце, вітає мене з новим ранком. В грудях моїх стукотить серце... Чому? Напевне тому, що день такий хороший, що завод мене з нетерплячкою чекає, напевне тому, що в кишені моєї робочої блузи лежить сіренький квиточок на концерт і я сьогодні слухатиму музику.

Сьогодні теплий вечір ніжно візьме мене в свої обійми, і ми тихо, поволі підемо до опери слухати музику. Так, так! Музику, яку я ще більше люблю, ніж десять років тому, в стінах дитячого будинку.

Музику я слухатиму ввечері. А покищо я креслю, і ось з паутиння рисунку сміливо видираються звуки якоїсь пісні, пісні, яку міг скласти тільки композитор, що живе в надзвичайно щасливій країні, композитор, перед яким чітко вималюються рожеві обрії.

Я чую цю пісню і любовно виводжу кожну лінію рисунку.

* * *

Та ось набігає вечір.

Сиджу в залі театру і з нетерплячкою чекаю, коли у напівтемряві з'явиться силует диригента. Чекаю, коли він рвучко скине руками і родить цілу симфонію звуків. А покищо — гомінкий зал яскраво освітлений, і з красивих кольорів одягу постає дивовижна райдуга.

— Б-бам! — десь за кулісами міддю гримнув гонг, і в залі стало темно. Скрипки почали концерт. Іноді до їхніх звуків вплітається томний голос саксафону, ніжно звучать арфи, переливчасто співають флейти і в бравурних місцях мелодії почувають себе господарями ударні інструменти.

Мелодія! Яка вона прекрасна! Я з надзвичайною жадобою слухаю, і мені здається, що мало звуків, мало варіацій, мало музики... Я підводжусь, але зразу ж сідаю, безсило відкидаю голову на спинку стільця і тихо-тихо шепочу:

— Ніно...

Маленька дівчинка з сіреними оченятами стоїть в моїй уяві і каже: „Скоро п'ять!“.

Ні! Звідки мені її бачити? Можливо, вона за тисячі кілометрів від мене, можливо, її й зовсім нема в живих...

Мое лице болісно пересмикується, я почуваю на собі погляди сусідів по партеру.

— Невже ви так відчуваєте силу музики? — Дівчина, що сидить поруч мене, запитливо дивиться в мої заволожені сльозами очі.

— Так!

В антракті я розповідаю їй про мое дитинство, розповідаю все до найменшої дрібниці, і мені аж ніяк не соромно, хоч вона незнайома людина. Навпаки, я розповідаю їй щиро, запально, наче вона мені кращий друг.

* * *

О дванадцятій годині ночі ми виходимо з опери. Я і незнайома мені дівчина. В моїй голові кружляють мелодії і я про себе наспівую їх. Потім з'являється думка:

— Може, ти знайшов собі в цій незнайомій дівчині хорошого друга? Як би це було хороше...

Проходимо теплими, тихими вулицями, минаємо стадіон, лишаємо ззаду Палац мистецтва, і тоді дівчина говорить, зупиняючись:

— На добраніч, Володю! Приходь завтра на цю адресу. — Вона дала мені папірця. — Тільки рівно о п'ятій годині, чуєш, рівно о п'ятій!.. Послухаєш, як Ніна грає тепер...

Я не скрикнув, я нічого не спитав. Я тільки почув, як клацнув англійський замок парадного і дівчини не стало.

Я довго стояв і незрозуміло поводив очима. Потім відчув силу. Мое тіло набрякло нею, вщерть, до болю...

Хотілося кричати, але я не міг.

— Ніно!.. — прошепотів я. — Ніно, хочу... хочу слухати тебе і твою гру...

Ніхто не відповів мені. Мертва тиша нічної вулиці ретельно, кудись у закуток, приховала мій радісний шепіт.

Я поволі пішов і в очах моїх блимала сонячна радість, а серце швидко, гаряче видзвонювало: „зав-тра, зав-тра!“

Кінчалася ніч, а я не бачив її. Небо ставало голубим і починало загоратися.

Це починався мій ранок.

Лютий 1935 р. Харків

ДЕМОНСТРАЦІЯ В ТЮРМІ

Двері, двері, двері — чорносірі
 Дні і роки, дні і роки — наче гори.
 Круглі каски, гудзики й мундири;
 Темві, довгі, чорні коридори.
 Двері, двері, двері — нема краю,
 Мертвих чисел ряди.
 Прийде варта: — ставай,
 Ставай, іди!
 Ступінь

ступи,

ступінь

ступи.

Сходи вниз,
 Сходи вгору,
 У дверей, дверей перевтому
 Б'є років, років ступир;
 Через довгі, чорні коридори
 Поведуть гуртом
 У двір.

Сходи, сходи, сходи несходимі,
 Понад сходами стіна глуха.
 Чорні очі стрінуться з ясними,
 І з рукою стрінеться рука.
 Подих, погляд, потиск:
 „Товаришу, ти вже тут був?
 Ще й місяць не весь минув,
 Товаришу, треба боротись,
 Не заіржавій тут,
 Товаришу!“

...в'язниця

Колом кружляє, колом ...
 Лиця німі,
 Лиця бліді, жовті лица,
 До голів туляться голови.
 Команда падає раптом
 Як бич, як олив'яна крапля:
 — „Крок за кроком, крок за кроком!
 Колом, рівніше колом!“
 І от через стіну, до города
 Вирвався напружений голос,

Пробиває вікна і люки,
Пробиває залізну браму,
Руки беруться за руки,
Пісня рветься над головами.
Пісня, як сталь, вибиває
Іскри з очей як з кварца:
— „Ми всі як один вимагаєм
Товаришів звільнити з карцера!“

У вікні сполошені голови,
Каски на лоби насунуті
Тоді

ступи
ступінь,
ступи
ступінь ;

Тупають ноги тупі,
Внизу, вгорі, звідусюди
З рушницями яничари,
І падають глухо удари
Прикладів на плечі і груди,
Віддаються дзвони в скронях
— довго хрипіти і харкати
і плювати в камерах кров'ю.

У дверях клацнуть замки,
— стіна холодна і хижа
кров гарячу вбирає...

— Геть викидайте їжу!

— Геть викидайте миски!

— Зачиняй двері!

— голодний страйк

Стіна, холодна стіна
Охолоджує лиця палючі,
Кров калатає мутна
Знову у скроні змучені.
І хоч вороги зі зброєю
Під дверима стоять на варті,
— Кров калатає скронями,
Кружляє перед очима:

— „Вимагаєм усі ми, усі ми,
Товаришів звільнити з карцера“.

Двері, двері, двері — чорносірі

Дні і роки, дні і роки — наче гори.

Круглі каски, гудзики, мундири,

Темні, довгі, чорні коридори...

Варшава
1932

З єврейської переклав
Майк Йогансен

ПОШИРЕНИЙ ПЛЕНУМ ПРАВЛІННЯ СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИ- КІВ УКРАЇНИ

Після доповіді голови Правління спілки радянських письменників України т. Сенченка А. Г. (див. „Червоний Шлях“ № 4) відбулося широке обговорення, що проходило на високому ідейно-творчому рівні. Особливо високого звучання набрали виступи письменників після промов секретарів ЦК КП(б)У товаришів С. В. Косіора і П. П. Постишева. В цьому номері подаємо промову П. П. Постишева і ряд виступів письменників. В наступних номерах подаємо промови товаришів С. В. Косіора і П. П. Любченка, а також решту виступів письменників і резолюцію та ухвали пленуму.

ЗА МНОГОПЛІДНУ, УРОЖАЙНУ ЛІТЕРАТУРУ

ПРОМОВА¹ тов. П. Г. ТИЧИНИ

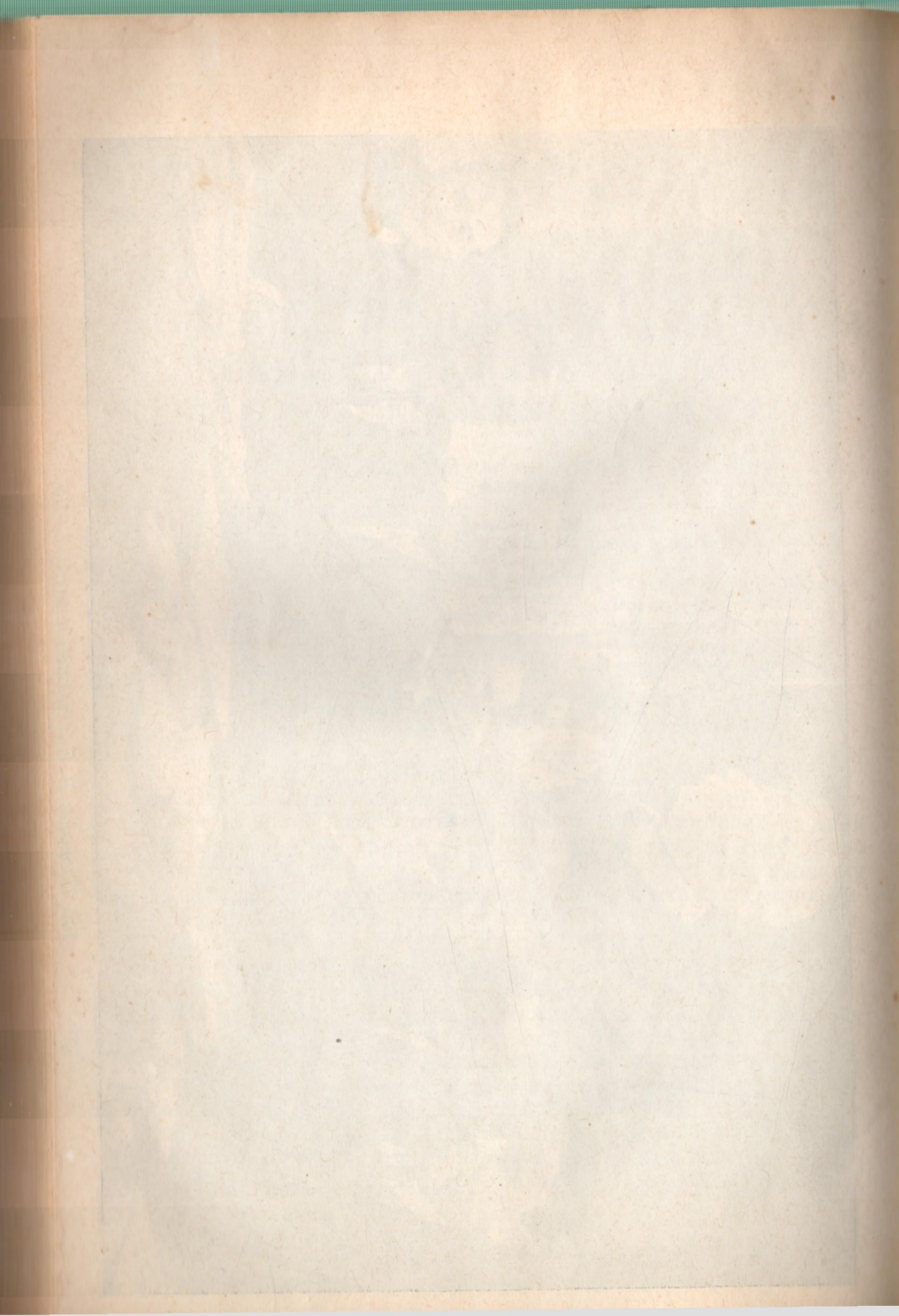
Партія постійно приділяла увагу літературі, цій невід'ємній частині загальнопартійної справи; партія виправляла хиби як окремих осіб, так і цілих організацій; там, де треба було осмикнути, отверезити,— вона по - отцю, по - справжньому чинила; вона розгромила українських націоналістів, контрреволюціонерів, словом,— в усі ті моменти, коли корабель літератури загрузав на мілкому, партія завше його зштовхувала на глибокі води.

Не випадково кілька тижнів тому ми, в присутності А. Г. Сенченка, збирались у нашому правлінні на незвичайну для нас нараду; не випадково ми їздили до Москви на бесіду з завкультпропом ЦК ВКП(б) А. І. Стецьким, на бесіду з А. М. Горьким. Темою наших бесід було одне, а саме: погана робота. Цю тему підказали секретарі ЦК КП(б)У товариші С. В. Косіор і П. П. Постишев, які в своїх широких настановах розкрили перед нами те, чого ми раніше не бачили. На всіх наших нарадах говорилося про одне: як зробити,

¹ Подаємо скорочено. Ред.

Тов. Постишев П. П. в президії пленуму СРПУ

щоб наша література була багатоплідною, урожайною, високою на звучання, бойовою. Якого гарту поставити поршні в корабель літератури, щоб він не боявся ходити на глибоких водах.

Я вже не раз мав нагоду виступати в пресі, де висловлював свої думки про стан нашої літератури. Я вже не раз виступав на наших зібраннях, де підкреслював, яких саме треба вжити заходів, щоб література стала на рівні ноги. Я говорив так багато, важливого й другорядного,—всякого, я витрушував з себе безліч дрібниць, і ось тільки тепер, коли я почув промови секретарів ЦК — С. В. Косіора і П. П. Постишева — я побачив: усі ті мої думки, міркування, усі ті мої дрібниці,—як вони раптом притухли, пригасили, поبلідли, мов те світло кишенькового ліхтаря при ясному світлі сонця! Отже, не про дрібниці тепер треба говорити, а про те, як ми, письменники, зустріли підсилення керівництва спілки, як я сприйняв і зрозумів цю зміну.

Хоч я й поет, хоч я людина емоції, а проте, зразу ось і не доберу такого слова (одного слова!), щоб передати, наскільки я гостро, наскільки я сильно пережив момент оцей у літературі. Мужньо я пережив його, та не пережив, а переживаю. По-мужньому, тобто: переживаю не день, не два, не тиждень. Переживання продовжується весь час, воно в мені, воно в усіх, воно живе, росте, само в наших творах говорить! Щодня я простягаю руки, я хочу доторкнутися до того, що стоїть передо мною—світле, радісне, довгождане! Щодня я ще й ще раз передумую те, що сталося в нас у літературі. Бесіда С. В. Косіора, П. П. Постишева й П. П. Любченка з нами налила усім нам і мені енергії, налила сили, бадьорості, надії. Я наче сам собі став цікавіший, розкрилися передо мною перспективи, я відчув себе твердо і впевнено, я хочу робити, робити й робити! Слова П. П. Постишева, які він сказав мені під час бесіди, про написання великого полотна про наші досягнення—я гаряче підхоплюю. Так, я зараз же сідаю до роботи, я постараюся дати такі твори, яких вимагає від нас комуністична партія. Я постараюся виправдати довір'я.

ЛІТЕРАТУРА ДОНБАСА

ПРОМОВА тов. БАЙДАЧЕНКА

Новий Донбас, що вирощує нову людину, успішно виховує і письменника. Донбас новий—це Донбас щасливого, радісного життя, соціалістичної праці, Донбас нових пісень, нових великих тем для радянського письменника. Хоча, на жаль, цей новий Донбас в літературі ще зовсім мало відбитий.

Перед нами стоїть величезне завдання—відбити три пе-

ріоди життя Донбаса. Олексій Максимович Горький казав, що треба дати добрі твори про минуле, сучасне й майбутнє. Про минуле Донбаса є твори, але їх дуже мало. Про цей період треба дати монументальні твори, гідні нашої епохи. Про сучасне ж—майже нічого нема. А ми маємо таких людей в Донбасі, як Мурашко, Ангеліна, Ізотов, Кобзар, Степаненко та інші. Ми мусимо показати, як партія вирощує цих людей, показати, як люди, перероблюючи світ, перероджуються і самі в ньому, як поруч з вугіллям і хемією зелене Донбас.

Ось наші теми, теми показу минулого, показу сучасного нашої великої батьківщини, теми показу світлого нашого майбутнього.

Життя письменників Донбаса—це творче життя. За ці три роки письменники, що працюють у Донбасі, зросли. Обком партії в Донбасі створив хороші умови для творчості, для зростання. Турботи обкому КП(б)У за справи літератури створили такий стан, що молодь більше не рветься до центру з Донбаса, а зростає на місці. І навпаки, з центру починають їхати письменники до Донбаса і мусять ще рішучіше це робити, щоб їхати не на тиждень або два, а там жити й творити.

Десять років літературного шляху Н. Беспощадного викристалізували в ньому значного поета радянської країни. Десять років—це вже великий шлях Беспощадного, що знає і старий Донбас, і нсвий. Беспощадний оспівав два Донбаси.

Дехто ще намагається твердити, ніби Беспощадний лише зараз починає зростати і що його поезії—це суцільна народна творчість. Це твердження помилкове. Беспощадний як поет має свій власний голос, до того ж він дуже майстерно використовує у своїй поезії усну народну творчість, що ще вище підносить його поезію.

Юрій Черкаський—поет, вихований комсомолом. Він відбиває прагнення нашої молоді. Тов. Черкаський виріс у повнокровного поета. Він добре опановує мову. Його три збірки віршів показують, що в недалекому майбутньому поет про себе заявить ще міцніше, хоча голос його вже добре відомий не лише в Донбасі, а і в Києві і в Москві.

Фарбер—це особлива постать в Донбасі. Він має значні досягнення в опануванні культурної спадщини, він—один з культурніших поетів Донбаса. Дуже добре працює над мовою.

Останній час т. Фарбер працює над оборонною тематикою. Поїздка по Україні і прикордонній полосі збагатила йому і цю тематику. Він уже дає твори, що мобілізують трудящих на оборону нашої великої батьківщини.

В Донбасі є багато зростаючих молодих літературних кадрів. Тов. Сенченко згадував тут молодого українського поета Упеніка. До цього треба додати такі прізвища, як Рудь, Святогор та російський поет Матусовський.

Але в Донбасі негаразд з українськими кадрами і в поезії і, особливо, в прозі, не говорячи вже про те, що ми зовсім не маємо в себе критичних кадрів. Це наші головні недоліки, і ми зараз починаємо посилено працювати, щоб вирівнятися тут. Над цим повинні багато попрацювати і журнал „Літературний Донбас“ і обком письменників Донбаса.

Зросла значно проза в Донбасі. Візьмімо т. Торіна. Крім попередніх його творів, він випускає уже другим виданням роман „Утверждение“, де подано людей, які борються за освоєння підземної газифікації вугілля. Роман відомий робітничим колам, він широко обговорювався серед робітників, особливо в Донбасі. Зараз т. Торін закінчує новий роман „Родство“, де показано, як пролетарі ламають кривне родинство і виховуються в родинстві класовому.

Зовсім новою, але надзвичайно талановитою постаттю в Донбасі зараз є прозаїк П. Северов, що видав за рік своєї роботи вже дві книжки новел і зараз закінчує третю. Северов працює в особливому жанрі. Він пише повість в новелах. Це свіжі, пройняті художньою силою новели з прекрасною мовою. Успіхи П. Северова закладені не лише в таланті, а одноразово і в значній його роботі над опануванням культурної мови і взагалі культурної спадщини.

Я хотів би ще зупинитися на ряді товаришів, але не вистачає часу. Хочу лише нагадати за трьох підростаючих прозаїків: Чорного, Чебаліна й Чернякова.

Тов. Чорний останні роки особливо енергійно працює. Він після довгого мовчання почав працювати по-новому. Зростає і тов. Чебалін, але йому ще треба багато працювати над собою й опановувати висоти мистецтва.

Під час промови письменника т. Байдаченка (Донбас) за столом президії з'являється секретар ЦК КП(б)У т. П. П. Постишев. Всі встають. Бурхлива, довготривала овація. Після закінчення слова т. Байдаченка на трибуну сходять т. П. П. Постишев. Зал підводиться. Бурхливі оплески переходять в овацію. Промова т. Постишева, вислужана з надзвичайною увагою, показала величезну ідейно-творчу вершину, на яку повинна підвестись наша література. Подавмо її повністю в цьому номері журналу (стор. 2—19).

ВІДЧУТИ СОЦІАЛІСТИЧНУ ПРАВДУ ЖИТТЯ

ПРОМОВА тов. М. БАЖАНА

Я пам'ятаю слова т. Постишева, спрямовані до безпартійних письменників, слова, які наповнили нас гордістю. Я пам'ятаю ці дорогі для кожного з нас слова про довірі'я партії до безпартійних. Ці слова дали змогу мені покласти на себе свої творчі обов'язки з більшою певністю, з далеко більшою вірою в себе.

Ні одна країна не дає такої змоги для розквіту індивідуальності, яку дає країна соціалізму. Увага до кожної поодинокій людини неможлива в задушливій атмосфері, атмосфері індивідуалізму, яка сповнена міазмами крові й алкоголю, міазмами шовінізму. Я думаю про себе як про людину, що живе і творить в країні Рад. Я продумав свій шлях, я прагну викристалізувати в собі образ тих людей, на яких я можу рівнятися. Я думав про ідеал людини, я думав про радісних людей соціалізму, я думав про волю комуніста - більшовика.

Я хочу в своїй творчості до двадцятиріччя Жовтня повно ці образи виносити й відчуті, і я готую поему про Сергія Кірова як про ідеал людини - більшовика. Для того, щоб я цю поему зміг піднести на потрібну височінь, мені потрібно пізнати всю нашу дійсність, відчуті всю її соціалістичну правду, наситити кожен рядок своїх поезій гарячою любов'ю до всіх деталей, якими повна наша країна. Письменник свою соціалістичну батьківщину повинен знати в усій її многообразності, знати її закутки і її найбільші центри, знати і звичайного рядового зварника з заводу „Більшовик“, знати й розуміти вождів нашої країни. Ось що треба зараз для письменника, щоб людина в його творах була не схемою, а живим, впертим, вольовим організатором, керівником соціалістичного діла.

І створення таких образів — це є колосальна радість. Не в міазмах виношений образ роздвоєних інтелігентів, не борсання в тенетах брехні — це не є шлях того, хто хоче жити й прорости в майбутнє. Письменник радянської країни мусить бути монолітним, він усім цілим творчим еством своїм повинен виправдати довір'я партії, довір'я її вождів. Це єдине, що дасть змогу творити повнокровно й на повний голос.

Ви знаєте мій шлях. Ви знаєте, що роздвоєння, блукання стояло і передо мною. Ви знаєте, що націоналістичні рецидиви роз'їдали мою поезію, і це було боляче для поета. Від цього поет хворіє, і для того, щоб стати здоровим, радісним, для того, щоб почати робити разом з дійсністю, треба виховати себе як монолітну, перейняту єдиним могутнім спрямуванням, людину, на яку буде впливати загальна дійсність нашої боротьби й праці, колектив, наша прекрасна й багатобарвна батьківщина.

Ми нашу батьківщину ще погано знаємо. Ще ми в багатьох питаннях „лениви й нерадивы“. І тут виникає одна дуже велика проблема. Це — ознайомлення зі скарбом як минулого, так і сучасної творчості народів нашого великого Союзу.

Перед українськими радянськими поетами і прозаїками стоїть невідкладне завдання обізнатися не тільки з великими геніями, прізвіща яких нам відомі, бо поруч з Шекспіром,

Гете, Пушкіним ми повинні знати імена Руставелі, Гурамівшілі, Кучака, Соят-Нови, іменах тих, що тільки в умовах імперіалістичної Росії могли не звучати та що їх ми повинні внести зараз у скарбницю творчості минулого. І ось тому до роботи над перекладами з мов народів треба ставитися як до великої відповідальної роботи, а не як до якоїсь побіжної, поточної роботи. Багато поетів Грузії, Вірменії скаржаться на те, що їх перекладають кустарно, тільки Пастернак та Тіхонов зуміли піднести на справжню височінь цю роботу. І ми мусимо робити цю роботу з почуттям величезної відповідальності, бо ми відповідаємо в цій роботі за інтернаціональну єдність і міць всієї нашої вітчизни.

ЗБЕРІГАТИ ТВОРЧУ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ

ПРОМОВА А. УШАКОВА

Товариші, мені здається, що ми, російські поети, що працюємо на Україні, дуже часто забуваємо один пункт нашого статуту. Ми, беручи участь в радянському будівництві, як особисто, так і нашими творами, крім того, повинні зберігати нашу творчу індивідуальність. Власне кажучи, за цим принципом нас і приймали в спілку радянських письменників. Мені здається, що поет насамперед „спорщик“. Він гаряче сперечається з поетами ворожого класу, він дружньо сперечається з своїми друзями, сперечається сам із собою. Ми повинні почати сперечатися один з одним за свої творчі установки, ми повинні сперечатися за свої внутрішні теми, якщо ці внутрішні теми відповідають нашій великій темі, темі нашого часу й нашого будівництва.

ВІДБИВАЄМО В ТВОРАХ КВІТУЧУ РАДЯНСЬКУ МОЛДАВІЮ

ПРОМОВА тов. МІЛЄВА

Товариші! За час після постанови ЦК ВКП(б) від 23 квітня 1932 р. і після першого всесоюзного з'їзду радянських письменників молдавська організація радянських письменників проробила велику роботу. У нас є чимало досягнень. За цей період кругозор молдавського письменника значно поповнився й поширився. Тематика молдавської літератури значно поширилась, взявши за основу в своїх творах квітучу нашу Молдавію. Коли ми мали в нашій літературі помилки як політичного характеру, так і з боку форми (схематизм тощо), то можна сказати, що на сьогоднішній день недоліки, які були до постанови ЦК, вижиті якщо не цілком, то багато в чому. В цьому нам багато допоміг наш обком Молдавії, особливо

Ні одна країна не дає такої змоги для розквіту індивідуальності, яку дає країна соціалізму. Увага до кожної поодинокі людини неможлива в задушливій атмосфері, атмосфері індивідуалізму, яка сповнена міазмами крові й алкоголю, міазмами шовінізму. Я думаю про себе як про людину, що живе і творить в країні Рад. Я продумав свій шлях, я прагну викристалізувати в собі образ тих людей, на яких я можу рівнятися. Я думав про ідеал людини, я думав про радісних людей соціалізму, я думав про волю комуніста - більшовика.

Я хочу в своїй творчості до двадцятиріччя Жовтня повно ці образи виносити й відчувати, і я готую поему про Сергія Кірова як про ідеал людини - більшовика. Для того, щоб ця поема зміг піднести на потрібну височінь, мені потрібно пізнати всю нашу дійсність, відчувати всю її соціалістичну правду, наситити кожен рядок своїх поезій гарячою любов'ю до всіх деталей, якими повна наша країна. Письменник свою соціалістичну батьківщину повинен знати в усій її многообразності, знати її закутки і її найбільші центри, знати і звичайного рядового зварника з заводу „Більшовик“, знати й розуміти вождів нашої країни. Ось що треба зараз для письменника, щоб людина в його творах була не схемою, а живим, впертим, вольовим організатором, керівником соціалістичного діла.

І створення таких образів — це є колосальна радість. Не в міазмах виношений образ роздвоєних інтелігентів, не борсання в тенетах брехні — це не є шлях того, хто хоче жити й прорости в майбутнє. Письменник радянської країни мусить бути монолітним, він усім цілим творчим еством своїм повинен виправдати довір'я партії, довір'я її вождів. Це єдине, що дасть змогу творити повнокровно й на повний голос.

Ви знаєте мій шлях. Ви знаєте, що роздвоєння, блукання стояло і передо мною. Ви знаєте, що націоналістичні рецидиви роз'їдали мою поезію, і це було боляче для поета. Від цього поет хворіє, і для того, щоб стати здоровим, радісним, для того, щоб почати робити разом з дійсністю, треба виховати себе як монолітну, перейняту єдиним могутнім спрямованням, людину, на яку буде впливати загальна дійсність нашої боротьби й праці, колектив, наша прекрасна й багатобарвна батьківщина.

Ми нашу батьківщину ще погано знаємо. Ще ми в багатьох питаннях „лениви й нерадиві“. І тут виникає одна дуже велика проблема. Це — ознайомлення зі скарбом як минулого, так і сучасної творчості народів нашого великого Союзу.

Перед українськими радянськими поетами і прозаїками стоїть невідкладне завдання обізнатися не тільки з великими геніями, прізвища яких нам відомі, бо поруч з Шекспіром,

Гете, Пушкіним ми повинні знати імена Руставелі, Гурамшвілі, Кучака, Соят-Нови, іменах тих, що тільки в умовах імперіалістичної Росії могли не звучати та що їх ми повинні внести зараз у скарбницю творчості минулого. І ось тому до роботи над перекладами з мов народів треба ставитися як до великої відповідальної роботи, а не як до якоїсь побіжної, поточної роботи. Багато поетів Грузії, Вірменії скаржаться на те, що їх перекладають кустарно, тільки Пастернак та Тіхонов зуміли піднести на справжню височінь цю роботу. І ми мусимо робити цю роботу з почуттям величезної відповідальності, бо ми відповідаємо в цій роботі за інтернаціональну єдність і міць всієї нашої вітчизни.

ЗБЕРІГАТИ ТВОРЧУ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ

ПРОМОВА А. УШАКОВА

Товариші, мені здається, що ми, російські поети, що працюємо на Україні, дуже часто забуваємо один пункт нашого статуту. Ми, беручи участь в радянському будівництві, як особисто, так і нашими творами, крім того, повинні зберігати нашу творчу індивідуальність. Власне кажучи, за цим принципом нас і приймали в спілку радянських письменників. Мені здається, що поет насамперед „спорщик“. Він гаряче сперечається з поетами ворожого класу, він дружньо сперечається з своїми друзями, сперечається сам із собою. Ми повинні почати сперечатися один з одним за свої творчі установки, ми повинні сперечатися за свої внутрішні теми, якщо ці внутрішні теми відповідають нашій великій темі, темі нашого часу й нашого будівництва.

ВІДБИВАЄМО В ТВОРАХ КВІТУЧУ РАДЯНСЬКУ МОЛДАВІЮ

ПРОМОВА тов. МІЛЄВА

Товариші! За час після постанови ЦК ВКП(б) від 23 квітня 1932 р. і після першого всесоюзного з'їзду радянських письменників молдавська організація радянських письменників проробила велику роботу. У нас є чимало досягнень. За цей період кругозор молдавського письменника значно поповнився й поширився. Тематика молдавської літератури значно поширилась, взявши за основу в своїх творах квітучу нашу Молдавію. Коли ми мали в нашій літературі помилки як політичного характеру, так і з боку форми (схематизм тощо), то можна сказати, що на сьогоднішній день недоліки, які були до постанови ЦК, вижиті якщо не цілком, то багато в чому. В цьому нам багато допоміг наш обком Молдавії, особливо

секретар обкому Молдавії т. Булат, який неодноразово скликав наших письменників, розмовляв з ними, давав вказівки, а інколи давав і теми. Молдавська драматургія свого часу була найвідсталішою ділянкою в молдавській літературі, але вже за цей період молдавська організація дала п'ять п'єс. Наша поезія в свій час відставала від тих досягнень, від того життя і від тієї боротьби, яку провадили трудящі маси Молдавії під керівництвом нашої партії. Наша поезія була схематична. Вона співала й говорила про все, що хоче, тільки не говорила про реальність, про ту дійсність, яка виявляється перед нашими поетами за останній час. І ми маємо значні досягнення й на цій ділянці. Особливо радісно, що серед наших молодих поетів ми вже маємо сили, які обіцяють і дають нам багато. Тематика стала ближча до нашої дійсності. Коли ми візьмемо молодого поета Кабака, в його останніх творах видно нашу дійсність. Або взяти поета Корнфельда, який в свій час писав багато, але поверхово. Тепер його вірші стали ближчі до нашого реального життя, до нашого теперішнього колгоспника. В галузі прози ми маємо цілий ряд прозаїків, що показують наше сучасне нове село, наші колгоспи, боротьбу в цих колгоспах за заможне життя, боротьбу за гарного коня. Молдавська організація виховала кадри і на сьогоднішній день має тридцять гуртків у Тирасполі й на периферії. Організація молдавських письменників включилася в роботу до двадцятиріччя Жовтня. Прочитавши бесіду О. М. Горького з українськими письменниками, ми в свою чергу включилися до цієї роботи і працюємо над матеріалами громадянської війни в Молдавії.

Треба також відмітити велику допомогу з боку спілки радянських письменників.

СТВОРИТИ ЛІТЕРАТУРУ НЕБАЧЕНИХ ВИСОТ

ПРОМОВА тов. ФЕФЕРА

До двадцятиріччя Жовтня ми прийдемо з величезними досягненнями. Ми створимо літературу небачених висот, виключного змісту, літературу нового звучання. Головне в тому, що обличчя нашої літератури відмінне від дожовтневої літератури, від літератури деградуючих класів.

Ми інколи не помічаємо того, що відбувається, не помічаємо зросту письменника і його творів. Погляньте на єврейську літературу країни Рад. Ця література стала багатша тільки тому, що соціалістична тема стоїть в центрі, що цілий ряд тем, мотивів, характерних для дореволюційної єврейської літератури, зник. Ви знаєте, що в єврейській поезії до революції один з основних мотивів були сльози. Сльози були дуже ходовим матеріалом. Досить взяти вірші Рейзіна, Фруге, ряд

новел Шолом-Алейхема, і ви побачите цілі „ручаї сліз“. Навіть сміялись „крізь сльози“. Це один із центральних мотивів дореволюційної поезії. Сльози мали звичайно коріння в дореволюційному жакливому житті. Це коріння знищено Жовтнем. Цей продукт зовсім зник з єврейської радянської поезії. Ми маємо в єврейській радянській поезії бадьорі пісні, прекрасних поетів—Квітко, Гофштейна, Гільдіна, Резніка, наших молодих поетів.

Проза залишила „зайвих людей“. Ви знаєте, що центральна фігура дореволюційної прози була зайва людина, „людина повітря“. Це зрозуміло. „Людина повітря“—результат безгрунтя і приреченості. Нарешті, містечко перестало бути головною темою єврейської літератури. З'явилися на сцену село й місто. Ми маємо цілий ряд творів про нове єврейське село. Ця тема зовсім нова для нашої літератури, і товариші Лур'є, Данієль, Шехтман, Аронський—всі вони висвітлюють у своїх книгах життя нового єврейського села. Не мало написано і про місто—згадаємо книги Орлянда, Альбертона, Когана. Зовсім змінилося обличчя нашої літератури. Тов. Сенченко докладно говорив про досягнення єврейської літератури на Україні. Наші досягнення безсумнівні. Ясно, що єврейська радянська література відображає всі історичні процеси, які відбуваються в житті єврейських трудящих. Ми недостатньо відобразили ці процеси і дали дуже мало. Дуже багато було блискавок і громів без дощу. Товариші Косіор і Постишев добре викрили коріння наших недоліків, помилок, дефектів. Наші керівники заявили, що спілка письменників працювала погано, і це відноситься у великій мірі до роботи по лінії єврейської літератури. У нас становище ще більш складне; поперше у нас комуністичний прошарок дуже слабкий—всього 5-6 комуністів, при чому, одверто кажучи, ніякої консолідації серед них покищо нема. Торкаючись відношення комуністів з безпартійними письменниками, треба прямо сказати, що питання про обличчя письменника вирішує книга. У нас зовсім мало комуністів, навіть із цієї невеликої групи деякі комуністи пишуть далеко гірше, ніж безпартійні, не тільки в художньому відношенні, але і в ідеологічному. Аджеж були й провали у комуністів-письменників. Тут треба підходити виключно з погляду книги, яку дає автор.

Також перешкоджає розгорнути роботу в літературі критика. Наша критика слабша, ніж українська. Перешкождала також недооцінка єврейської літератури з боку організацій і установ, що теж впливало на настрій. А настрої для письменника—це повітря.

Коли в українській літературі групівщина функціонує в рамках республіканських, то в єврейській літературі є ще міжреспубліканська групівщина.

Останній момент: ворожі сили сіяли чутки про те, що

єврейська література — без читача. Це брехня. За останній час ми мали 10—12 виїздів до районів, і треба сказати, що наших єврейських письменників приймали прекрасно, їх слухали з великим інтересом.

Ось приблизно ті перешкоди, які гальмували роботу і зріст єврейської літератури. Ми знаємо, товариші, що для письменника настрої — важливий струм для творчості. Без нього працювати неможливо. Атмосфера була не творча. Критики шукали об'єктів для „проробки“, і письменник боявся критики і доповідачів.

Герой із твору народного поета Білорусії Якуба Коласа говорить:

По чину мне положено,
Как есть я середняк,
Глядеть на все встревоженно
И думать — так и сям.

Керівники нашої партії сказали нам: „Досить дивитись на все стривожено, і не пишіть так і сям“. Увага партії й останні бесіди, які були у комуністів і безпартійних письменників з товаришами Косіором і Постишевим, любов партії, заходи ЦК для створення творчої атмосфери зобов'язують нас до того, щоб ми — на любов і на прекрасне ставлення партії і на те, що ЦК посилює нашу організацію хорошим більшовиком т. Сенченком — відповіли великими творами. Я певен у тому, що ми ці твори, безперечно, дамо, і до двадцятиріччя Жовтневої революції ми всі прийдемо з новими книгами. Ми всі віримо, що дамо ці книги, тому що ми по натурі завзяті оптимісти!

ЗДОБУТИ НОВІ ВИСОТИ

ПРОМОВА тов. ЩЕРБАКОВА

Великий пролетарський письменник М. Горький на все-союзному з'їзді радянських письменників сказав: „Не треба забувати, що руській буржуазній літературі треба було, рахуючи з кінця XVIII століття, майже сто років, щоб владно ввійти в життя і зробити на нього певний вплив. Радянська революційна література досягла цього впливу за 15 років“.

Так, радянська література досягла за небагато років свого існування величезних успіхів. Країна Рад створила свою літературу, висуває і ще більше висуне своїх письменників, визначних художників слова.

Нам про це треба сказати сьогодні, бо наш пленум збігся з річницею історичної ухвали ЦК ВКП(б) від 23 квітня 1932 року про перебудову літературно-мистецьких організацій і створення єдиної спілки радянських письменників.

Всесоюзний з'їзд, як ви знаєте, продемонстрував відданість основних мас радянської інтелігенції, визначніших художників

літератури й мистецтва ідеям Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна, ідеям соціалізму. З'їзд був свідченням перемоги генеральної лінії партії і процесу перегляду своїх ідейних позицій багатьма представниками інтелігенції. Їхній поворот до радянської влади, до соціалізму величезною мірою був стимульований цією історичною ухвалою від 23 квітня.

Одним з головних, найважливіших, що має справді світове значення, успіхів у радянській літературі є те, що многонаціональна, багатомовна література народів Радянського Союзу злилася в єдиний могутній потік радянської літератури. Виникла і зростає література таких народів, які ще вчора не мали навіть письменності.

Пишним цвітом розквітає література таких народів, як український, який мав багату культурну спадщину, але який лише зараз, в умовах влади рад, по-справжньому починає опановувати і збільшувати цю спадщину.

Українська література і вся радянська література має немало досягнень, особливо після ухвали ЦК ВКП(б) від 23 квітня. Доказом цього є той факт, що п'єси українських драматургів Микитенка, Корнійчука, Первомайського завоювали кращі московські театри. Доказом цього є той факт, що твори українських письменників ніколи ще не з'являлися в такій кількості російською мовою, як зараз. Українських письменників перекладають на багато інших мов Радянського Союзу.

Література, СРСР в тому числі й українська, вступила зараз в такий етап свого розвитку, перед яким зійдуть на нівель усі досягнення буржуазної літератури. Але це буде завтра, а сьогодні ми не можемо задовольнитися тим, що ми маємо, тим більше, що припущено помилки, які дещо загальмували розвиток літературного процесу, сприяли деякій заминці в творчості письменників. Було б помилкою проводити повну аналогію між станом інших загонів радянської літератури, наприклад, московського, ленінградського загону і станом літератури України, тому що умови і обстановка різні. Те, що було на Україні, того в такій мірі не було в Москві і в Ленінграді, але одне безперечно, що багато вказівок, які тут робили т. Косіор С. В. і т. Постишев П. П. у своїй бесіді з безпартійними письменниками, можуть, повинні і будуть перейняті й іншими загонами радянської літератури.

Українська література повинна здобути нові висоти. В здійсненні цього завдання вам багато допоможе зосередження своїх сил, своєї уваги на тих заходах, які висунув Олексій Максимович Горький в листі до всіх організацій спілки радянських письменників і які він щодо України конкретизував в особистій бесіді з українськими письменниками.

Всього 30 місяців лишилося до двадцятих роковин Жовтневої революції, до роковин тих днів, що потрясли світ. Згадайте,

товариші, що говорили наші вороги в ті дні. Візьміть ворожі газети всіх напрямків тих днів, що в них написано: „Більшовицький переворот — авантюра і безумство, через кілька днів бунт буде задушено...“ Інші дозволяють нам чекати не дні, а щонайбільше — місяці. А ми живемо, ростемо, міцніємо і незабаром святкуватимемо своїх 20 років.

Письменники повинні, — це їх основна робота, якій має бути підпорядковано все — гідно відобразити в своїх творах велетенську епоху в історії людства, епоху двадцятиріччя радянської влади.

Радянська Україна, що складає невід'ємну частину СРСР, пройшла героїчний шлях і перетворилася з пригніченої царизмом колонії на передову з усіх поглядів країну. Пролетарії й трудящі України вкрили себе безсмертною славою в цій великій боротьбі, і всі українські письменники повинні про це написати.

Спробуймо підрахувати, кого розгромили українські робітники і трудящі України разом із своїми руськими братами і трудящими інших національностей під керівництвом партії Леніна—Сталіна. Фабрикантів і заводчиків розбили?—Розбили. Поміщиків розбили?—Розбили. Контрреволюційних націоналістів розбили?—Розбили. Руських білогвардійців розгромили?—Розгромили. Інтервентів били?—Били. Польських панів били?—Били. Німецьких окупантів били?—Били. Куркуля як клас ліквідували?—Ліквідували. Колгоспи збудували?—Збудували. Передову соціалістичну індустрію створили?—Створили.

Про це ж усе треба писати! Олексій Максимович Горький говорить, що освоєння двадцятирічного соціалістичного досвіду має величезне політико-виховне значення для мільйонів трудящих, для нового покоління — молоді. В цьому досвіді будівники соціалізму черпатимуть нові сили й бадьорість, рішучість боротися і перемагати, — ось для чого треба, щоб письменники України відобразили цей славний і великий шлях, який пройшов український народ. Ось чому Олексій Максимович закликає всі організації спілки письменників всю свою діяльність підпорядковувати завданню гідно висвітлити двадцятирічний шлях країни Рад.

Немає жодного сумніву, що українська література під керівництвом ЦК КП(б)У, під керівництвом товаришів Косіора і Постишева з цим історичним завданням цілком упорається.

Ми з вами підраховали, кого українські пролетарії разом з трудящими країни Рад розбили, але з усього видно, що нам ще доведеться з ворогами зустрітися. Політику нашої партії щодо цього ви прекрасно знаєте: війни не хочемо, але до війни готові. В справі забезпечення майбутньої перемоги ви, письменники, відіграєте не останню роль. Зараз ви воюєте своїм пером, творчим художнім словом, і творчість кожного з вас буде непереможно підноситись до справжньої височини художнього узагальнення, вона буде захоплювати й вести

мільйони. Це буде тоді, коли ви сами будете безмежно вірити в справу, яку ми творимо під керівництвом партії і її вождя товариша Сталіна. Тільки в цьому випадку ваша творчість буде по-справжньому більшовицькою, мужньою, а вона повинна бути такою.

Бийтесь сміло тією зброєю, якою ви володієте, зброєю художнього слова, за нашу політику Радянського Союзу, за величне соціалістичне будівництво, за квітучу радянську Україну, невід'ємну частину великого Радянського Союзу, за братерство всіх трудящих нашої великої країни.

ЛИСТ-ПРИВІТАННЯ

ТОВАРИШАМ С. В. КОСІОРУ, П. П. ПОСТИШЕВУ,
Г. І. ПЕТРОВСЬКОМУ, П. П. ЛЮБЧЕНКОВІ

Пленум правління спілки радянських письменників України шле вам, улюбленим керівникам КП(б)У, вождям українського народу, палкий бойовий привіт.

Ми, письменники країни Рад, з гордістю дивимось на свою батьківщину. Ми — щасливі сини цієї прекрасної батьківщини. Вона буйно зростає — країна соціалізму, країна радості й молодості. Вона сміється сміхом переможців над своїми ворогами. Вона співає пісню нової людини, що вільно творить прекрасне світле життя.

Такий є весь СРСР. Такою в сім'ї братніх народів є і наша Радянська Україна — залізний форпост великого СРСР. Це — здійснена мрія мільйонів трудящих. Повним життям творчості живуть заводи, фабрики, шахти, колгоспи, культурні установи нашої країни. Високо на весь світ майорять переможні прапори Української Радянської Соціалістичної Республіки.

Ми, радянські письменники України, добре розуміємо, що це величезне піднесення всього творчого життя нашої країни стало можливим лише за умови повного і цілковитого розгрому української націоналістичної контрреволюції. Цей розгром блискуче здійснила слава КП(б)У за вказівками товариша Сталіна, під безпосереднім проводом товаришів Косіора та Постишева.

Величезне зрушення сталося на фронті української радянської культури в цілому, на ділянці художньої літератури перш за все. Лави радянських письменників України очищено від контрреволюціонерів, шпигунів, дворушників, агентів закордонних контррозвідок. Ставку українських націоналістів на розклад літературного фронту категорично бито. Нещадно викидаючи з своїх лав усе чуже і вороже, радянські письменники України йшли і будуть йти далі тільки за

комуністичною партією більшовиків, тільки за радянською владою.

На творчий тупик, на цілковиту творчу безплідність приречені всі ті, хто зрадив Україну і партію. Вірні сини СРСР — письменники Радянської України — охоплені великим творчим буянням.

Значні успіхи має за минулий період українська радянська література, а разом з нею літератури народів України. До славетної дати — триріччя постанови ЦК ВКП(б) про перебудову літературно-художніх організацій від 23 квітня 1932 р. — радянська література прийшла з великими досягненнями. Ці досягнення відзеркалюють перемоги індустріально-колгоспної України в цілому. Ми дійшли їх в жорсткій боротьбі з класовим ворогом. На сьогодні радянська література України посідає одне з перших місць в сім'ї братніх літератур народів СРСР. Як ніколи, міцні наші творчі зв'язки з цими літературами, перш за все з великою російською літературою.

Та ми аж ніяк не можемо заспокоїтися на досягнутому. Товариш Сталін відзначив наші завдання як завдання „інженерів людських душ“. Ми мусимо виправдати це почесне звання. Ми мусимо дати твори справді гідні нашої доби. Нас, як і нашого читача, ще не задовольняє сьогоднішній рівень нашої творчості.

Для того, щоб дати романи, п'єси, поезії, які будуть гідні великих діл соціалізму, ми повинні кардинально змінити всю систему нашої творчої роботи. В спілці радянських письменників України за останній час виявилось багато серйозних хиб, що заважали справжньому розгортанню творчості. Ці хибі своєчасно виявив ЦК КП(б)У і насамперед його керівники. Ваші керівні вказівки, ваш заклик до консолідації письменників комуністів і безпартійних, намічення основних завдань радянських письменників, зміцнення керівництва спілки — все це спричинилось до величезних позитивних зрушень всередині спілки, викликало величезне творче піднесення письменників.

Після розмов з вами, після ваших виступів на пленумі, — нам легко і радісно працювати. Ми відчуваємо, які міцні тепер наші зв'язки з ЦК та його проводом, а також з Раднаркомом України. Ці зв'язки овіяно теплотою, дружньою інтимністю. Нас глибоко схвилювала заява товариша Косіора про те, що ЦК партії надалі буде ще уважніше керувати роботою спілки в цілому, кожного письменника зокрема.

Ми усвідомлюємо відповідальність, покладену на нас завою товариша Постишева про те, що партія допоможе окремим письменникам позбутися помилок, що треба давати гарні радянські твори, ще міцніше об'єднуючись навколо партії та її Центрального Комітету.

На все це ми можемо відповісти тільки одним: роботою.

гарячою, самовідданою роботою на користь партії, країні, соціалізму.

Запевняємо вас, Станіслав Вікентьевич, Павло Петрович, Григорій Іванович та Панас Петрович, що, керуючись вашими вказівками, ми з запалом візьмемось за роботу, ми створимо книги, які будуть зброєю в руках пролетаріату, що буде соціалізм.

Запевняємо вас, що на заклик Олексія Максимовича Горького ми активно увімкнемося в роботу над створенням значних художніх полотен до двадцятиріччя радянської влади.

Цей наш пленум ми розглядаємо як поворотний етап у творенні української радянської літератури. Уперто працюючи над поглибленням і підвищенням письменницької майстерності, ми покажемо нашу соціалістичну країну, її героїв, нові почуття радянської людини, породжені великою соціалістичною революцією, нові риси душі будівника безкласового соціалістичного суспільства.

Хай живе радянська література квітучої індустріально-колгоспної України!

Хай живе КП(б)У! Хай живуть її випробовані керівники — товариші Косіор, Постишев і керівники радянської влади — товариші Петровський і Любченко!

Хай живе наш великий вождь, геніальний стратег світової пролетарської революції, краший друг і учитель радянської літератури — наш любий, рідний Сталін!

II пленум правління спілки радянських письменників УСРР

ТОВ. О. М. ГОРЬКОМУ

Вам, Олексій Максимович, першому інженерові людських душ, наш гарячий дружній привіт!

Ми чуємо, як б'ється велике серце, ми живо відчуваємо пульс всього вашого могутнього життя, ми любимо вашу молодість — вічну творчу молодість великого пролетарського письменника.

Наші завдання, наша робота невід'ємні від завдань і роботи нашої більшовицької партії, нашої прекрасної соціалістичної батьківщини. Письменники України, разом з усіма радянськими письменниками СРСР уперто працюватимуть над тим, щоб гідно показати двадцять років життя нового людства, величну двадцяті річницю Жовтневої революції.

Хай живе комунізм!

Хай живе наш Горький!

Хай живе великий вчитель і друг радянської літератури — Йосиф Вісаріонович Сталін!

II пленум правління спілки радянських письменників УСРР

НАРОДНОМУ ПОЕТОВІ ЯНКОВІ КУПАЛІ

Дорогий Іване Доменіковичу!

Харківське обласне правління Спілки радянських письменників та редакція журналу „Червоний шлях“, постійним співробітником якого Ви є стільки років,— вітають Вас із славним юбілеем!

Хай плідно розвивається Ваша, народний поете, робота на користь соціалістичної революції та нашої великої батьківщини — Союзу радянських республік!

Харківське обласне правління СРПУ

Редакція журналу „Червоний Шлях“.

Янка Купала
Народний поет Білорусі

ЯНКА КУПАЛА

(ДО 30-Х РОКОВИН ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)

Серед дожовтневого покоління письменників славу старіших і кращих письменників Білорусії не даремно наша критика і громадськість поділяє між двома народними поетами Республіки: один — Янка Купала, 30-річний юбілей творчості якого святкують цього року, і другий — Якуб Колас, що його такий же юбілей святкуватимемо наступного року.

І все ж не тільки ця річна різниця в початкові літературної діяльності є різницею між собою обох народних поетів. За всієї спільності соціальних причин і соціального оточення, що викликали до життя могутній струмінь їхньої поезії, за всієї спільності тематики цієї поезії, — ми маємо в особі народних поетів дві найяскравіші літературні індивідуальності, які створили — кожна по-своєму — те краще, що ми маємо в демократичній спадщині дожовтневої літератури. Недарма класовий ворог так уперто змагався за обох поетів, намагаючись де ошуканством і підлесливістю, де фіміамом націоналістичної отрути, де просто нахабністю й шахрайським пересмикуванням — полонити письменників, отруїти їхню творчість. На жаль — на певних етапах — ворогові в цьому щастило і поети йшли супроти тих переконань, які так яскраво і з такою силою виявляли вони самі в більшості своїх творів за часів першої революції. Націоналістичний чад, пустоблиск „батьківщини“ і „національної єдності“ заслоняли тоді в їхній творчості „велику кривду“ пригніченого подвійними утисками народу.

Це призвело до того, що Янка Купала і Якуб Колас у минулому політично хиталися, мали серйозні націоналістичні помилки (це стосується не тільки до дожовтневого періоду, але й давало про себе знати і значно пізніше).

Комуністична партія розгромила контрреволюційну нацдемію.

Переможний хід соціалізму вивів Радянську Білорусію на широкий шлях могутнього розквіту соціалістичного господарства й культури. Ленінсько-сталінська національна політика покликала до життя багатомільйонні маси трудящих, що раніш жорстоко пригнічувалися царським самодержавством, помі-

щиками, капіталістами, куркулями. Партія виховала й виростила національні кадри на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

З виключним піклуванням партія допомагала й допомагає тій частині старої інтелігенції, яка щиро й самовіддано хоче працювати на користь трудящого народу, яка хоче остаточно скинути з себе націоналістичний намул. Їй відкриті незвичайні, нечувані перспективи для плідної творчої роботи.

Саме тому, що Янка Купала і Якуб Колас щиро сприйняли керівництво партії, щиро хотіли працювати на користь визволеного народу, вони рішуче перемогли свої помилки. Про це говорив на нараді з письменниками секретар ЦК КП(б)Б т. Гікало в жовтні 1934 року.

В творчості самих поетів, в тому числі у Янки Купала, були такі властивості, які уможливили легко відійти від шкідливих для трудящих зблукань і діяльності і сприяли остаточному переходові на бік пролетаріату. Цими властивостями в першу чергу були: пристрасна ненависть до панів-експлуататорів, до феодально-буржуазного царського ладу, жагуча любов до знедоленого народу колишньої царської колонії, велика любов до тих, хто повставав проти соціального і національного утиску з боку царської реакції. І коли білоруські контрреволюційні нацдеми—з їхніми інтервенціоністськими планами, з поверненням поміщиків і капіталістів, з продажем гуртом і вроздріб білоруського народу—були викриті партією і їх огидна морда, що прагне крові й срібла, була показана всьому народові,—Янка Купала, саме тому, що при всіх своїх помилках він був міцно зв'язаний з трудящими масами початком своєї літературної діяльності,—зумів рішуче порвати з агентурою інтервенції й фашизму, піти за партією пролетаріату і допомогти їй знищити рештки огидної шпигунсько-фашистської зграї білоруського куркульства та буржуазії і їхньої націоналістичної ідеології. Тут варто пригадати силу й користь більшовицької критики, бо вся радянська громадськість на чолі з нашою партією допомогла поетові висмикнутися з задухи і павутиння націоналізму, скинути з себе „бруд минулого“ і радісно творити нові гімни новому життю. І вся радянська громадськість тепер радіє кожному новому успіхові, кожному новому творові славетного народного поета.

Це ще раз стверджує, що Янка Купала по праву носить почесне ім'я народного поета республіки. Зв'язок з народом, що будувє соціалізм, ім'я „народного поета“ багато до чого зобов'язує. Це ім'я в першу чергу зобов'язує змагатися з ворогами народу і поза країною і в самій країні; воно зобов'язує запалювати будівників соціалізму до нових і нових перемог. Ми раді відзначити, що Янка Купала і тут виправдує своє звання народного поета: він знаходить гостру зброю супроти ворога („А у Вісле плаває тапелец“—розділи, присвячені білопольській окупації, „Над ракою Аресай“—розділи, при-

свячені дезорганізаторам комуни); він знаходить повні глибокої любови й пошани слова для робітників („Барысаў“, „Диктатура працы“) і колгоспного селянства („Калгасныя песні“), для Червоної армії („Праводжала маці сина“); він знаходить незабутні слова, присвячені керівникові нашої партії, народному вождю, великому Сталіну.

Колись „батьківщина“ була тим фальшиво-національним прапором, який закривав від очей Купали огиднішу торгівлю буржуазії „природним почуттям любови до рідного краю, до місця народження“ (Молотов). Тепер Янка Купала — не тільки улюблений поет Білорусії, він відомий і улюблений поет Радянського Союзу. Це сталося тому, що за допомогою партії він переміг націоналістичну обмеженість, полюбив батьківщину трудящих усієї земної кулі. І це не принизило „природного почуття любови до рідного краю“, а піднесло його на ще вищу, соціалістичну основу. Радіючи за орденоносну Радянську Білорусію, за республіку, що, будучи сімнадцять років тому найвідсталішою, темною й пригніченою країною, тепер переможно будує соціалізм і стає непохитним форпостом Радянського Союзу, Янка Купала любить Радянський Союз, за братерською допомогою якого підвелася і зросла Радянська Білорусія, розквітла і досягла тріумфу національної, соціалістичної культури. „Правда“ — центральний орган ВКП(б) — не раз подавала приклад такої допомоги, знайомлячи широчезні маси трудящих Радянського Союзу з творчістю Янки Купали, з творчістю інших письменників і ставлячи перед нами, як і перед усім культурним фронтом, актуальні проблеми нашого культурного розвитку.

Зростання нашої літератури (отже й кращих письменників) є найяскравіший приклад взаємодіяння, взаємодопомоги народів Радянського Союзу, братської єдності літератур, національних формою, соціалістичних змістом.

Зростання нашої літератури — а це значить зростання наших письменників — це наслідок тріумфу лєнінсько-сталінської національної політики, наслідок того, що КП(б)Б на чолі з тов. Гікало, переводячи в життя вказівки сталінського ЦК ВКП(б) і великого Сталіна, неухильно провадила і провадить боротьбу за економічний і культурний розквіт Радянської Білорусії — невід'ємної частини Радянського Союзу, старанно й бережно вирощуючи національні кадри партійних і безпартійних більшовиків.

Разом з зростанням Радянської Білорусії і її літератури зростав і народний поет республіки.

В ряді кращих творів всесоюдної літератури почесне місце належить і творам Янки Купали.

Мінськ. 1935.

НА ЮБІЛЕЙНОМУ ВЕЧОРІ НАРОДНОГО ПОЕТА РЕСПУБЛІКИ ЯНКИ КУПАЛИ

Ще далеко до початку урочистого вечора, а зал Будинку письменників вщерть повний молоді — учнів, студентів, робітників, червоноармійців, колгоспників, представників трудової інтелігенції, що прийшли вітати народного поета республіки Янку Купалу. Тридцятирічний юбілей літературної діяльності поета — не тільки особиста його справа, не тільки справа літератури. Це — свято всіх трудящих.

Тривалою овацією весь зал зустрів появу юбіляра.

Урочисті збори відкриває голова правління спілки радянських письменників Білорусії тов. Клімковіч. Він говорить про складний шлях поета. Комуністична партія допомогла співцеві позбутися націоналістичних зривів і хитань, відкрила йому перспективи плідної творчої праці, допомогла стати в шеренгу кращих творців радянської літератури народів БСРР.

До президії зборів обирають народних поетів Янку Купалу і Якуба Коласа, представника ЦК КП(б)Б т. Готфріда. тт. Клімковіча, Александровіча, Бранштейна, Гурського, Харика, Линькова, Чорного, Крапіву, Галавача, Бровку, Буачидзе, Лорт'юкідзе, Мосашвілі, Гветадзе, Кутателі, Голодного, Станде, Ілленкова, Левмана, Гарбунова.

Гучними оплесками зустрічає зал пропозицію обрати до почесної президії Політбюро ЦК ВКП(б) на чолі з товаришем Сталінін, бюро ЦК КП(б)Б на чолі з тов. Гікало, голову правління спілки радянських письменників СРСР М. Горького.

Доповідь про юбіляра зачитує тов. Кучар. У великій і змістовній

доповіді тов. Кучар виклав шлях поета, подав детальний ґрунтовний аналіз його яскравої, високомистецької творчості.

Знаменна дата юбілею Янки Купали відома по всіх кутках Радянської Білорусії, відома і в інших республіках. Слова гордості за поета, радості, пошани, сердечних побажань звучать у привітальних телеграмах, зачитаних тов. Клімковічем. Юбіляра вітає правління спілки радянських письменників СРСР, секретарі райкомів КП(б)Б, колектив кіннофабрики „Савецкая Беларусь“, працівники Польського державного театру БСРР, латвійський пролетарський письменник Лінард Лайценс, письменники Сергій Городецький, Наїрі Зарян, Гурген Маарі і інші.

Від ЦК КП(б)Б юбіляра вітає т. Готфрід.

— Товариш Гікало, — каже т. Готфрід, — прохав вибачення, — він не мав змоги прибути сюди, щоб особисто привітати дорогого юбіляра. Тов. Гікало просив передати Янкові Купалі найпалкіше комуністичне привітання й побажання плідної праці надалі. Товариш Гікало доручив мені переказати, наскільки цінна для нас тепер, коли ми розв'язуємо великі завдання соціалістичного будівництва, творчість таких наших приятелів, як Янка Купала і Якуб Колас, наскільки дорогі вони нам. Янка Купала пройшов складний шлях життя і творчості і приніс свій могутній талант пролетаріатові. Комуністична партія зробить усе для того, щоб допомогти Купалі працювати, опанувати багатющий матеріал нашої сучасності. Через великі іспити пройшов Янка Купала і назавжди

пов'язав свою долю з нами, разом з нами буде соціалізм. Купала дожив до великого щастя. І ми певні, що Купала побачить колишню пригнічену Білорусію на таких висотах розквіту, про які він і не мріяв, коли починав співати свої пісні.

Від молодого покоління письменників юбіляра вітає Міхась Линьков.

Вітаючи від делегації грузинських письменників, тов. Буачидзе сказав:

— Творчість народного поета Янки Купали близька всім народам Радянського Союзу. Такий поет, як Купала, не може бути поетом однієї респ. бліки. Грузинські трудящі мають право відзначити юбілей Янки Купали не менш урочисто, ніж відзначають його трудящі Білорусії.

Тов. Буачидзе запрошує Янку Купалу прийхати восени до Тифліса, де буде відзначено його юбілей.

— Ми забезпечимо до приїзду Янки Купали високомистецькі переклади на грузинську мову однотомника його творів і поеми „Над ракою Аресай“.

Поет М. Голодний вітає Янку Купалу від імени Правління спілки ра-

дянських письменників СРСР і молодшого покоління поетів.

Польський революційний поет Станде, грузинський поет Мосашвілі і єврейський поет Аксельрод читають переклади кращих творів Янки Купали. На всіх мовах вони звучать однаково велично й красиво.

Янка Купала, зворушений, як і всі присутні в залі, міцно потискує руку поетам, дякує їм за високу майстерність перекладу.

Слово надається юбілярові. Зал встає. Овації довго не дають говорити юбілярові. Оплески щоразу переривають його промову, просякнену любов'ю його до тих, кому віддав свій великий талант майстер мистецького слова.

— Добре, товариші, жити, творити і змагатись в епоху нашого мудрого Сталіна! — з великою щирістю й хвилюванням каже поет.

Тов. Клімковіч підхоплює останні слова Янки Купали:

— Вперед, товариші, до нових соціалістичних перемог, до нових радостей!

Мінск. 18 травня 1935 р.